

2. Випробування погодою. URL : <https://www.syngenta.ua/news/novini-kompaniyi/viprobuvannya-pogodoyu>.
3. Малиновський Б. Урожай-2021: перші оцінки. URL : <https://propozitsiya.com/ua/urozhay-2021-pershi-ocinky>.
4. Гусейнов Ф. Кукурудза на грилі: як літня посуха відобразиться на цьогорічному врожаї маїсу. URL : <https://agravery.com/uk/posts/show/kukurudza-na-grili-ak-litna-posuha-vidobrazitsya-na-cogoricnomu-vrozai-maisu>.
5. Наявність та надходження кукурудзи на зерно на підприємства, що займаються її зберіганням і переробленням, у січні-серпні 2021 року. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Чайка Т. О. Екологічні наслідки традиційного сільського господарства. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2013. № 3. С. 95–99. doi: 10.31210/visnyk2013.03.18
7. Horobets M., Chaika T., Korotkova I., Pysarenko P., Mishchenko O., Shevnikov M., Lotysh I. Influence of growth stimulants on photosynthetic activity of spring barley (*Hordeum vulgare* L.) crops. *International Journal of Botany Studies*. 2021. Vol. 6, Iss. 2. P. 340–345.
8. Chaika T., Korotkova I., Barabolia O., Shokalo N., Chetveryk O., Bilenko O., Krykunova V. Technological peculiarities of growing mustard and two-grained spelt (*Triticum Dicoccum* (Schrunk) Schuebl) by organic farming methods. *International Journal of Botany Studies*. 2021.
9. Сіренко Н. М., Чайка Т. О. Органічні продукти харчування у забезпеченні продовольчої безпеки України. *Економіка АПК*. 2012. № 1. С. 43–48.

Білявська Людмила Григорівна

д-р с.-г. наук, доцент

Білявський Юрій Вікторович

канд. біол. наук, старш. наук. співроб.

Садигов Руслан Мубарізович

Балковий Владислав Олександрович

здобувачі вищої освіти спеціальності «Агрономія»

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

НАСІННЄВА ПРОДУКТИВНІСТЬ СУЧАСНИХ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ В ПОСУШЛИВИХ УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Ринок насіння гібридів кукурудзи в Україні перебуває під впливом відомих вітчизняних наукових селекційних центрів НААН України та окремих

комерційних структур. Їм належить до 35 % гібридів зернової кукурудзи, які зареєстровані в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні [1]. Україна є другою у світі серед експортерів зерна кукурудзи. Високоякісне насіння є важливою складовою підвищення конкурентоспроможності вітчизняного зерна кукурудзи.

На сьогодні, важливим є прослідкувати вплив насінництва на конкурентоспроможність кукурудзи, визначити та викласти головні пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності товарного зерна кукурудзи при використанні гібридів вітчизняної селекції. Так, в умовах Лісостепу склалися оптимальні умови для вирішення цих питань. Але, існують деякі нюанси, які необхідно слід розглядати.

Конкурентні переваги ведення насінництва кукурудзи визначаються їхньою властивістю формувати цінні ознаки товарного зерна та відповідно потенціал його конкурентоспроможності (урожайність, вологовіддача зерна при дозріванні, стійкість до несприятливих погодних умов, хвороб та шкідників, тривалість дозрівання зерна, що відкрило можливості вирощувати кукурудзу у зонах з нижчою сумою активних середньодобових температур). Це є основними факторами, що впливають на рішення товаровиробника щодо придбання гібридів вітчизняної чи зарубіжної селекції [2].

Встановлено, що попит на насіння в Україні задовольняється за рахунок наступних складових: виробництво насіння вітчизняними селекційними установами, виробництво гібридів кукурудзи F1 іноземної селекції шляхом завезення на територію України батьківських форм та вирощування насіння, імпорتنі поставки насіння західної селекції. За даними Державного реєстру сортів рослин України у структурі сортових ресурсів частка гібридів іноземної селекції складає 65 %. На сьогодні, серед зарубіжних компаній в 10-ку головних виробників насіння входять: Компанія Монсанта – 37 %, Дюпон – 19 %, Сингента – 18,8 %, Інститут зернового господарства НААН – 7,4 %, Лімагрейн – 6 %, Євраліс Семанс – 4,5 %, Маїсадур Семанс – 2,4 %, КВС – 2 %, Компанія «Маїс» (Дніпропетровська обл.) – 1,7 %, ДауСідс – 1 %. Ці показники постійно змінюються та поступово збільшуються. Так, гібриди кукурудзи іноземної селекції порівняно з вітчизняною забезпечують меншу вологість насіння при збиранні (на 4–10 %). Так, фактор вологовіддачі має велике значення.

Серед іноземних компаній, ТОВ «Піонер Насіння Україна» має вище 8 % гібридів, зареєстрованих у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні. В Україні, в селекції, використовується плазма без генетичних модифікацій. Висока врожайність у них поєднується з низькою збиральною вологістю зерна, холодостійкістю, посухостійкістю рослин. Але, в умовах нестійкого зволоження та частих посух в період вегетації рослин

(Полтавська область) гібриди компанії Піонер є найбільш врожайними. Вони також менш посухостійкі та уражуються хворобами, на що витрачається значна кількість пестицидів [3]. Оптимально адаптованими для вирощування в Лісостеповій зоні є гібриди ФАО 150–390 од. та поєднують в собі добру посухостійкість. Частіше збільшуються площі під товарною кукурудзою. Найбільша частка насіння завозиться із Угорщини, Румунії та Франції – 83 %. Попит на насіння кукурудзи зарубіжної селекції, імпортованого і вирощуваного в Україні забезпечується також запропонованим комплексом послуг, які включають агротехнології з відповідним забезпеченням добривами й засобами захисту рослин. А це в сукупності приводить до збільшення врожайності культури.

В умовах Лісостепу України частка використання гібридів різних груп стиглості наступна: для ранньостиглих гібридів за недостатнього зволоження оптимальна густота рослин перед збиранням – 65–70 %; середньоранніх – 65–70 %; середньостиглих – 60–70 %; середньопізніх – 55–65 %; пізньостиглих – 50–55 %. Останні дві групи в цих умовах знаходяться у групі ризику. На багатьох демонстраційних полігонах Лісостепу оцінювали головні показники культури (врожайність, стійкість до хвороб, шкідників та посухи, якість насіння та його властивості. Так, найбільш урожайними у посушливому 2017 р. були гібриди компаній Syngenta, Монсанто, КВС-Україна, Піонер – 9,0–10 т/га. У сприятливому 2018 р. – 12,0–14,0 т/га, за збиральною вологістю 17–21 %. Стійкість проти хвороб була високою – 9 балів, посухостійкість – 7–8.

В складних умовах Полтавської області, значна частка гібридів страждає від посухи. Так, у 2017 році, рівень стійкості до посухи складав 5–7 балів.

Таким чином, одним з факторів підвищення конкурентоспроможності товарного зерна кукурудзи є правильний підбір гібридів кукурудзи за різними групами стиглості відповідно до природно-кліматичних зон вирощування та забезпечує скорочення енерговитрат на післязбиральну обробку зерна.

Список використаних джерел

1. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні в 2021 році. URL : <https://sops.gov.ua/reestr-sortiv-roslin>; <https://minagro.gov.ua/ua/file-storage/reestr-sortiv-roslin-ukrayini>.
2. Насінництво кукурудзи : наук.-метод. реком. ; за ред. Б. В. Дзюбецького. Дніпропетровськ : Роял Принт, 2012. 184 с.
3. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. URL : <http://agroscience.com.ua/views/perelik-pest-all>.

**Науковий керівник – Білявська Л. Г., доктор сільськогосподарських наук, доцент.*